

VISIEDOCUMENT 2016 - 2020

ZELFSTANDIGEN HEBBEN DE TOEKOMST

© STICHTING ZZP NEDERLAND

JUNI 2016

© Copyright 2016 ZZP Nederland BV

*'Zelfstandigen hebben de Toekomst', Visiedocument 2016 Stichting ZZP Nederland
Opstellers: Maarten Post, Leo Kits en Frank Alfrink*

Behoudens met bronvermelding ('Zelfstandigen hebben de toekomst', Visiedocument 2016 van Stichting ZZP Nederland) mag niets uit deze uitgave worden overgenomen, veelevoudigd op opgeslagen in een gegevensbestand. Ook voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in andere werken is bronvermelding vereist.

Alle rechten voorbehouden

Stichting ZZP Nederland - Regattaweg 482 - 9731 NE Groningen - (050) 3144 344 - info@zfp-nederland.nl

Voorwoord

Na 10 jaar ZZP Nederland waarvan 5 jaar Stichting ZZP Nederland is het tijd om de balans op te maken en de plannen voor de komende 5 jaar kenbaar te maken in dit visiedocument. Het visiedocument presenteren wij tijdens het eerste Congres van Stichting ZZP Nederland op 17 juni 2016.

ZZP Nederland heeft zich in de afgelopen 10 jaar bewezen als vraagbaak en dienstverlener in het belang van zelfstandige ondernemers. De snel groeiende achterban heeft niet alleen kunnen profiteren van ons deskundig en betrouwbaar advies, maar ook van de inkoopvoordelen die een dergelijk collectief met zich meebrengt.

Stichting ZZP Nederland is in 2011 opgericht om het ondernemerschap te stimuleren en de maatschappelijke positie van zelfstandige ondernemers te verbeteren. De achterban moet groeien in getal om een grote en onafhankelijke belangenorganisatie te vormen die er toe doet. Inmiddels hebben meer dan 40.000 zelfstandige ondernemers zich aangesloten om in het gezamenlijk belang het werk van de stichting te ondersteunen.

Het is gelukt om de zzp'er landelijk op de kaart te zetten, om een luisterend oor te krijgen in Den Haag en om daadwerkelijk dingen gedaan te krijgen in het belang van de achterban. Maar we zijn er nog lang niet en gaan door op de ingeslagen weg. Daarbij blijven we goed luisteren naar onze achterban, blijven we kritisch knelpunten signaleren, maar denken we ook in oplossingen en nemen we ook het initiatief om nieuwe wegen in te slaan.

In de afgelopen vijf jaar is er heel wat bereikt, maar we mogen niet achterover leunen.

Maarten Post
Voorzitter Stichting ZZP Nederland

Frank Alfrink
Directeur ZZP Nederland

Hoe het allemaal begon

ZZP Nederland is ontstaan uit onvrede met de toenmalige (2005) informatievoorziening voor kleine ondernemers.. Oprichter Johan Marrink merkte op dat de informatie over ondernemerschap wel erg karig was. Als het er al was, werd de informatie ook nog eens slecht uitgelegd. Hier moest wat aan gebeuren. Een dag later was de oprichting van ZZP Nederland een feit. De website van ZZP Nederland richtte zich vooral op eenvoudige en duidelijke informatie over ondernemerschap om zodoende het ondernemerschap van zelfstandigen te stimuleren.

Nadat een afspraak met een zorgverzekeraar was gesloten zodat ook ondernemers collectieve korting konden krijgen op hun zorgverzekering ging het snel met het ledenaantal. En door de groei van het ledenaantal werd ZZP Nederland steeds serieuzer genomen. Hierdoor werd ZZP Nederland een vraagbaak voor allerlei partijen; ondernemers, opdrachtgevers, maar ook overheidsinstanties.

ZZP Nederland zorgt voor alle dienstverlening. Het hart van de dienstverlening bestaat uit het geven van informatie op allerlei gebied; belastingen, administratie en wet- en regelgeving. Deze informatie is ook gebundeld in twee boeken die zijn uitgegeven. Het Belastingboek en het Handboek voor Zelfstandigen. Verder heeft ZZP Nederland nu haar eigen verzekeringsafdeling waar de achterban een onafhankelijk advies kan krijgen over al dan niet noodzakelijke verzekeringen.

Stichting ZZP Nederland

Het besef begon te groeien dat ZZP Nederland ook op het gebied van belangenbehartiging een woordje mee kon spreken. Sinds 2011 is naast ZZP Nederland ook Stichting ZZP Nederland opgericht als belangenorganisatie die opkomt voor de gezamenlijke belangen van de achterban, die bestaat uit ondernemende vakmensen (zpp'ers).

Inmiddels wordt Stichting ZZP Nederland voor allerlei overlegsituaties gevraagd en is een gewaardeerd gesprekspartner bij maatschappelijke organisaties en overheidsinstanties. Stichting ZZP Nederland probeert niet alleen problemen aan te kaarten, maar ook met oplossingen te komen.

Wat willen we

- STIMULERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP

Bevordering en ontwikkeling van het ondernemerschap loopt als een rode draad door het vijfjarige bestaan van Stichting ZZP Nederland. De doelstelling van de stichting wordt (mede) bereikt door de versterking, kwaliteitsverbetering en uitbreiding van dienstverlening aan zzp'ers in Nederland. Ook door een groei te realiseren van de stichting om zodoende beter de collectieve belangen te kunnen behartigen.

- VERBETERING POSITIE EN IMAGO ZELFSTANDIGE ONDERNEMERS

De zzp'er heeft niets met werknemerschap en werkgeverschap en valt daardoor buiten de huidige overlegstructuur. Dit heeft tot gevolg gehad, dat deze ondernemers nauwelijks worden benoemd in wet- en regelgeving. Stichting ZZP Nederland probeert de circa 800.000 zzp'ers ook bij de politieke partijen op de agenda te krijgen. Met succes heeft de stichting zich steeds sterk gemaakt voor het behouden van de zelfstandigenaftrek, afschaffing van btw in (grote delen van) de zorg en een fiscaal gunstige regeling om zelf pensioen te sparen.

Het imago van zzp'ers is nog te vaak een van 'zielenpieten' die het zonder (overheids)steun niet redden en daarbij ook nog eens gedwongen zzp'er zijn. Eigen onderzoeken tonen aan dat beide vooroordelen niet kloppen. De stichting maakt zich in woord en daad hard voor het juiste imago van zzp'ers als onafhankelijk en zelfstandig ondernemer.

- BESTRIJDING SCHIJNCONSTRUCTIES

De overheid zet hard in op de bestrijding van schijnconstructies. Constructies waarbij een zzp'er eigenlijk verkapt in dienst is bij een opdrachtgever. De schijnconstructies worden in belangrijke mate opgezet en in stand gehouden door opdrachtgevers die geen werkgeverspremies willen betalen en zo hun arbeidskosten willen verlagen. De Belastingdienst heeft zelfs een 'Actieplan bestrijding schijnconstructies' in het leven geroepen in april 2013.

Stichting ZZP Nederland wil ook schijnconstructies bestrijden, omdat echte zelfstandigen daar last van hebben. Schijnconstructies bederven de markt met lage tarieven en zorgen voor een negatief imago van zelfstandige ondernemers, die daardoor voortdurend worden beschouwd als pseudo-werknemers of flexwerkers. Mede daarom heeft Stichting ZZP Nederland jarenlang gepleit voor afschaffing van de Verklaring Arbeidsrelatie (VAR). De VAR was een niet te controleren manier om schijnconstructies tegen te gaan, waarbij de opdrachtgever altijd vrijuit ging en de zelfstandige moest bewijzen dat hij ondernemer was.

- COMBI VAN BELANGENBEHARTIGING EN DIENSTVERLENING

Speerpunten in het beleid van de stichting zijn dienstverlening en belangenbehartiging in allerlei vorm die leiden tot een verbetering van de positie van zzp'ers. Deze doelstelling wordt ook in de statuten van de stichting benoemd. De dienstverlening van ZZP Nederland volgt het beleid van de stichting en is in de loop der jaren steeds uitgebreider geworden.

Natuurlijk was er altijd de website voor informatievoorziening en daarnaast is de helpdeskfunctie steeds succesvoller geworden. Inmiddels heeft ZZP Nederland ingangen in bolwerken die eerder gesloten bleven. Denk hierbij aan de Belastingdienst en

UWV. Door de vele partners die ZZZ Nederland inmiddels om zich heen heeft verzameld is het kennispeil van de organisatie drastisch verhoogd en blijft geen vraag meer onbeantwoord.

In de loop der jaren heeft Stichting ZZZ Nederland een uitgebreid netwerk opgebouwd in politieke kringen, zodat de noodzakelijke belangenbehartiging, vooral op politiek vlak, steeds effectiever plaatsvindt. Mede door initiatieven van Stichting ZZZ Nederland worden Kamervragen gesteld die weer kunnen leiden tot wetswijzigingen waar ondernemers baat bij hebben. Via achterbanraadpleging heeft Stichting ZZZ Nederland het ultieme middel om te weten wat er speelt bij de aangesloten zzz'ers. De achterbanraadpleging levert veel respons op en geeft snel resultaat waardoor Stichting ZZZ Nederland in staat is direct te reageren op situaties waarbij de belangen van de achterban in het geding zijn.

RECENTE ACHTERBANRAADPLEGINGEN

Achterbanraadplegingen worden uitgevoerd middels digitale vragenlijsten, variërend in lengte.

De onderwerpen bestaan met name uit het informeren naar de mening van onze achterban over zaken omtrent belangenbehartiging, dan wel een eventuele uitbreiding van onze dienstverlening.

ACHTERBANRAADPLEGING

- Algemene Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid
- Pensioenregelingen en AOV-verzekeringen.
- Minimumtarieven in cao's
- Onderzoek naar de ervaringen met bemiddelaars

BELANGSTELLINGSREGISTRATIE

- Coöperaties in de zorg (Zorg Service Organisaties)
- Ondernemersopleiding en startersbegeleiding
- Fiscaal Serviceabonnement
- Hypotheekadvies
- De inhoud van workshops

• CAFETARIAMODEL

Stichting ZZZ Nederland heeft werk gemaakt van de in de statuten benoemde uitbreiding van de dienstverlening met het zogeheten cafetariamodel. Met de basisbijdrage van € 20 (excl. btw) per jaar ondersteunt men de stichting in de belangenbehartiging en krijgt men toegang tot betaalde dienstverlening naar keuze. Wij hebben gekozen voor het cafetariamodel om de drempel om aan te sluiten zo laag mogelijk te maken. Daarnaast willen wij niemand diensten opdringen die men niet nodig heeft of niet wil afnemen.

Het Juridisch Serviceabonnement is een dienst die naast het basisabonnement kan worden afgenomen. Met het Juridisch Serviceabonnement kan een zzz'er alle zijn/haar juridische vragen op zakelijk gebied en betreffende het Nederlands recht stellen aan juristen. Daarnaast zijn er allerlei diensten naar keuze af te nemen op het gebied van ondernemerschap, van belastinginformatie tot verzekeringsadvies, van startersbegeleiding tot incasso, van algemene voorwaarden tot contractvorming. Mocht er via de helpdesk veel vraag blijken te zijn andere dienstverlening, dan zal het model worden uitgebreid met nieuwe diensten.

• ZELFSTANDIGEN IN ALLE SECTOREN

Stichting ZZZ Nederland is, zoals ook in de statuten benoemd, voor alle zzz'ers in Nederland. Iedere zzz'er kan terecht bij de Stichting. Dit uit zich ook in de in de loop der jaren aangesloten collectieven. Van secretaresses tot machinegebonden personeel, tot toonkunstenaars. Iedere organisatie van zzz'ers heeft een plaats bij Stichting ZZZ Nederland. Omdat vele organisaties, maar ook individuele zzz'ers weten dat ze serieus genomen worden bij Stichting ZZZ Nederland, en hun belangen goed worden vertegenwoordigd, is de Stichting met een achterban van 40.000 zzz'ers, de grootste onafhankelijke organisatie voor zzz'ers in Nederland .

Wat hebben we bereikt

- GROEI IN GETAL EN INVLOED

In de beginjaren van ZZP Nederland wilden wij graag in gesprek komen met belangrijke spelers in de ondernemerswereld; De Belastingdienst, UWV en ook de Kamer van Koophandel. Bij de eerste twee kregen wij als kleine organisatie geen poot aan de grond, en de Kamer van Koophandel meldde ons destijds, dat zij geen kruisbestuiving zagen in wat wij wilden doen, ondernemers helpen, en wat hun doelstellingen waren (o.a. het informeren van ondernemers). Kortom, we werden genegeerd. In de eerste 5 jaar hebben we grofweg 15.000 leden bijeengekregen.

Leden die vooral geïnteresseerd waren in de voordelen die ZZP Nederland kon bieden en de informatie die wij via onze website en helpdesk te geven hadden. Toch, omdat ondernemers zich moeilijk laten verenigen, waren wij destijds met 15.000 leden al de grootste partij die zzp'ers samenbracht. Dat bracht ook veel meer mogelijkheden op het vlak van belangenbehartiging. Als grootste partij werden wij steeds vaker uitgenodigd voor gesprekken, en na 5 jaar bestaan hadden wij natuurlijk ook steeds meer contacten opgedaan. Zeker sinds de oprichting van Stichting ZZP Nederland is de taak van belangenbehartiger steeds serieuzer genomen.

Het feit dat er in de laatste vijf jaar zo'n 25.000 aangeslotenen bij zijn gekomen heeft er voor gezorgd dat Stichting ZZP Nederland zich nu veruit de grootste, onafhankelijke, belangenbehartiger van zzp'ers in Nederland mag noemen.

- ZZP PENSIOEN

Een van de speerpunten van Stichting ZZP Nederland was een betaalbaar, flexibel, alternatief voor een aanvullend pensioen te regelen omdat onze achterban hierom vroeg. Dat is na jarenlange voorbereiding gelukt; het ZZP Pensioen. In samenwerking met drie collega zzp-organisaties, heeft Stichting ZZP Nederland het initiatief genomen tot het opzetten van een transparante pensioenregeling voor zzp'ers met lage maandelijkse administratieve kosten en vrijheden in opname en besteding. Sinds 1-1-2015 is het mogelijk om op vrijwillige basis deel te nemen aan het ZZP Pensioen. Flexibel, transparant en vrijwillig. Precies zoals dat past bij zelfstandigen met een wisselend inkomen die hun inleg niet verloren willen zien gaan door gezamenlijke uitkeringen en hoge kosten.

De samenwerkende ZZP-organisaties hebben zelf zitting in het bestuur om de belangen van de deelnemende ZZP'ers blijvend te waarborgen. Het bestuur wordt ondersteund door een deelnemersraad van ZZP'ers, die een ZZP Pensioen hebben afgesloten.

- ONAFHANKELIJK ADVIES VERZEKERINGEN

ZZP Nederland heeft sinds 2011 speciaal voor de aangesloten zelfstandigen een eigen verzekeringsadviesbureau in huis. Niet afhankelijk van maatschappijen en niet afhankelijk van het verkoopresultaat adviseert ZZP Nederland Verzekeringen een ieder objectief op ieder gebied van verzekeren. Voorop staat een duidelijke voorlichting, op een wijze die past binnen het beleid van belangenbehartiger Stichting ZZP Nederland: Nuttig, Betaalbaar en Transparant.

Doelstelling van de "verzekeringstak" is het beter inzichtelijk maken van het ondernemersrisico voor de ZZP'er. Tien verzekeringsdeskundigen adviseren de aangesloten zelfstandigen over het wel- of niet verzekeren van risico's op het gebied van

o.a. schade-, aansprakelijkheid-, en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Middels een vragenlijst wordt in kaart gebracht welke risico's een zzp'er in zijn of haar beroep loopt, en wordt advies gegeven over hoe de risico's het beste kunnen worden afgedekt.

Inmiddels heeft Stichting ZZZP Nederland ook de discussie aangewakkerd over de problemen die zijn ontstaan door aflopende arbeidsongeschiktheidspolissen, terwijl de AOW-leeftijd nog niet is bereikt. Stichting ZZZP Nederland gaat hierover in gesprek met de politiek en verzekeraars.

- FISCALE POSITIE VAN ZELFSTANDIGE ONDERNEMERS

De fiscale positie van zzp'ers is al jarenlang een onderwerp van politieke discussie. Daarbij wordt de fiscale positie van zzp'ers als appels met peren vergeleken met die van werknemers en zijn de pijlen voortdurend gericht op de zelfstandigenaftrek. Zeker als de verkiezingen er weer aan komen, worden er weer ingewikkelde constructies bedacht om ondernemersvoorzieningen in te perken. Tot nu toe zijn de pogingen om de zelfstandigenaftrek af te schaffen mede door de inzet van Stichting ZZZP Nederland vrijdeld. Stichting ZZZP Nederland wil wel meedenken over een eenvoudiger systematiek, waarbij het ondernemen blijvend wordt gestimuleerd en schijnconstructies effectief kunnen worden bestreden.

- AFSCHAFFING VAN DE VAR

De VAR is destijds ingesteld om bedrijven, die zzp'ers inhuurden, te vrijwaren van werkgeversverplichtingen zoals het inhouden van loonheffing en het afdragen van werknemerspremies. Mede "dankzij" de VAR konden schijnconstructies ongestoord worden toegepast en bleef de opdrachtgever altijd buiten schot. Bovendien werd er door de Belastingdienst nagenoeg niet gecontroleerd. Stichting ZZZP Nederland heeft zich altijd ingezet voor het bestrijden van schijnconstructies, maar de VAR werkte daarbij averechts en in het nadeel van zelfstandige ondernemers.

De Belastingdienst had na de VAR de Beschikking Geen Loonheffing (BGL) bedacht, maar dat was slechts een uitbreiding van de VAR, met nog meer vragen die dan ook nog samen met de opdrachtgever dienden te worden ingevuld. Mede door de inzet van Stichting ZZZP Nederland is de BGL er niet gekomen en is de VAR per 1 mei 2016 afgeschaft. Nu is de huidige wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties van kracht. De wet zelf zegt niets meer dan dat de VAR ophoudt te bestaan.

In het nieuwe systeem is de opdrachtgever de eerste verantwoordelijke voor het contract. Daardoor zullen schijnconstructies gemakkelijker zijn op te sporen. In het contract moet blijken, dat er geen sprake is van een dienstverband. Daarvoor zijn modelovereenkomsten ontwikkeld. De Belastingdienst keurt nu van tevoren modelovereenkomsten om uitsluitel te geven of er geen sprake is van werknemerschap. Stichting ZZZP Nederland heeft o.a. een modelovereenkomst aanneming van werk voorgelegd en goedgekeurd gekregen door de Belastingdienst, waar veel gebruik van wordt gemaakt. ZZZP Nederland informeert de achterban over deze nieuwe werkwijze en geeft advies over de toepassing van ondernemerscontracten.

- KWALITEITSWET ZORG (WKKGZ) GEEN BELEMMERING VOOR ZZZP'ERS.

Tijdens de DBA-bijeenkomsten, die Stichting ZZZP Nederland samen met de Belastingdienst heeft georganiseerd, waren er veel reacties van zorg-zzp'ers over de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz). In de Wkkgz zouden te veel protocollen staan die de vrijheid van ondernemers dermate beperkten dat er geen sprake meer zou kunnen zijn van ondernemerschap in de zorg. Dat heeft tot veel ongerustheid geleid bij tienduizenden zorg-zzp'ers. Stichting ZZZP Nederland heeft in een

rechtstreeks gesprek met staatssecretaris Van Rijn aangedrongen op een heldere beleidsuitspraak over zzp'ers in de zorg. Vervolgens was Stichting ZZZP Nederland ook de enige zzp-organisatie die deze problematiek onder de aandacht bracht van staatssecretaris Wiebes.

Beide bewindslieden hebben in een brief aan de Tweede Kamer uitgesproken dat zzp'ers in de zorg ook onder de Wkkgz gewoon kunnen ondernemen. De Belastingdienst heeft harde toezeggingen gedaan waarbij duidelijk is dat ook intra- en extramuraal gewerkt kan worden door zzp'ers.

- **BTW IN DE ZORGSECTOR**

Stichting ZZZP Nederland heeft destijds middels meerdere brieven aan staatssecretaris Weekers van Financiën verzocht om de btw voor zzp'ers in de zorg te schrappen en zodoende de kosten van de zorg te verminderen. Op 14 juni 2013 oordeelde de Hoge Raad in Den Haag over deze kwestie. De staatssecretaris van Financiën had cassatie ingesteld om eerder door Stichting ZZZP Nederland gewonnen btw-processen nietig te laten verklaren. De rechters van het hoogste rechtsorgaan in Nederland hebben geoordeeld dat daar waar ZZZP'ers gezondheidskundige diensten verlenen aan de mens, dit vrijgesteld is van btw.

- **ZORGCOÖPERATIES VAN ZELFSTANDIGEN**

Stichting ZZZP Nederland heeft in 2015 het initiatief genomen om een aantal regionale zorgcoöperaties te begeleiden, waarin zelfstandigen samenwerken. Via deze samenwerking zijn de deelnemende zzp'ers in staat mee te doen met aanbestedingen vanuit zorgverzekeraars en gemeenten. Ook kan men samen beleid vaststellen over de kwaliteit van dienstverlening en de onderlinge vervangbaarheid. De coöperatie kan namens de leden mantelcontracten afsluiten, die voldoen aan de DBA, waardoor de leden in de gelegenheid worden gesteld om als zelfstandige ondernemer opdrachten te verwerven via rechtstreekse contractering. Dit bespaart kosten en overbodige tussenpartijen, waardoor er meer zorg geleverd kan worden. Dit model zal in de komende periode verder worden uitgerold.

- **ZZP TALENTCENTER**

De doelstelling van ZZZP Nederland is onder andere het stimuleren van duurzaam ondernemerschap. Hiervoor is het niet alleen noodzakelijk dat zzp'ers goed zijn in hun vak. Er komt nog veel meer bij kijken, van financiën tot social media. Van acquisitie en netwerken tot het berekenen van een uurtarief. ZZZP Nederland gaat een breed scala van opleidingsmogelijkheden voor ZZZP'ers bieden. Hiermee komen wij tegemoet aan de wensen van de achterban. Die opleidingsmogelijkheden worden geboden in het digitale platform ZZZP Talentcenter. Naast opleidingsmogelijkheden zal hier ook een onderdeel komen waar zzp'ers opdrachten kunnen vinden en zichzelf aan kunnen bieden voor opdrachten. Als laatste tak aan het ZZZP Talentcenter zal er ook een stagebank komen van zzp'ers die zich aanbieden als stagebegeleider, zodat het onderwijs daarvan gebruik kan maken.

- **SAMENWERKENDE ZZZP - ORGANISATIES**

Stichting ZZZP Nederland werkt samen met andere belangenorganisaties op inhoudelijke vraagstukken. Het is van belang om als zzp-organisaties de krachten te bundelen waar men het eens is. Daarbij houdt Stichting ZZZP Nederland vast aan de eigen missie. Als met samenwerking een doel eerder bereikt kan worden voor de achterban, dan wordt er samengewerkt, zonder

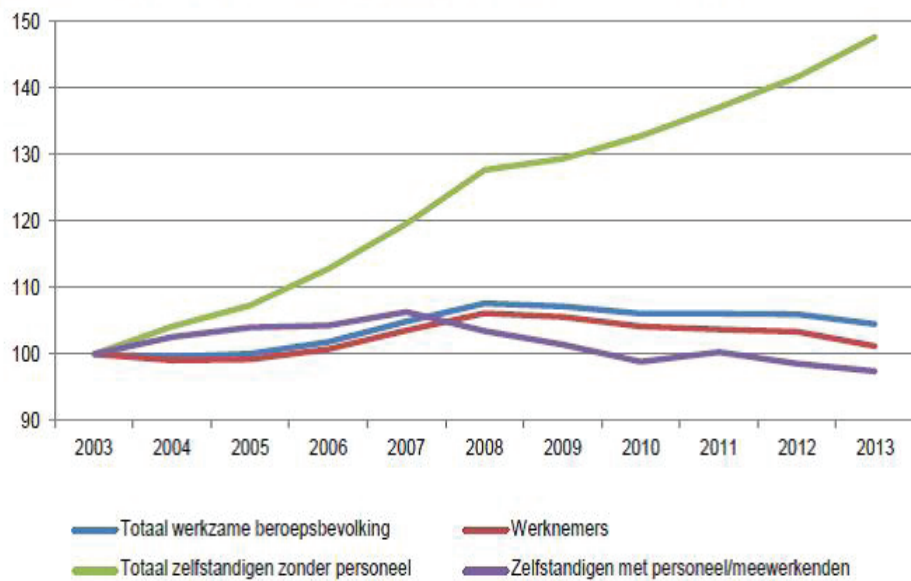
daarbij de wensen van de achterban te verliezen. Samen met FNV Zelfstandigen, PZO en Zelfstandigen Bouw is bijvoorbeeld het ZZP Pensioen ontwikkeld en de Stichting ZZP Pensioen opgericht. Ook de VAR-problematiek was zo'n gezamenlijk dossier.

De positie van zelfstandige ondernemers anno 2016

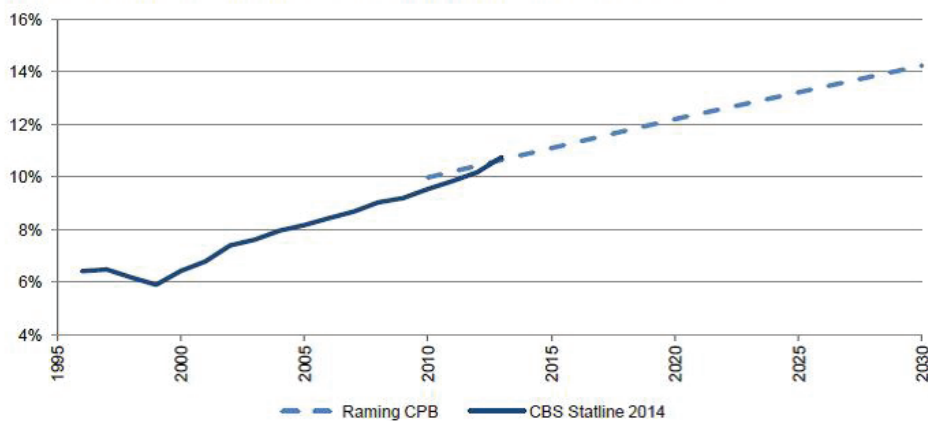
- DOORGAANDE GROEI AANTAL ZZP'ERS OP DE ARBEIDSMARKT

Zoals blijkt uit onderstaande grafieken (Bron IBO-zzp 2015), zijn de verhoudingen op de arbeidsmarkt inmiddels aan verandering onderhevig. De trend is, dat het aantal zelfstandigen blijft toenemen en de voorspelling is een doorgaande groei, waarbij steeds meer jongeren zich zullen melden als zelfstandig ondernemer op de arbeidsmarkt.

Figuur 1: Groei werknemers en zelfstandigen (2003=100) (CBS Statline, 2014)

Figuur 1.2: Aandeel zzp'ers in werkzame beroepsbevolking (%) (CPB, 2014)

- De arbeidsmarkt plooit zich naar de veranderende economische activiteiten en de veranderende organisatie van deze activiteiten. Iedere grote technische vernieuwing heeft gevolgen voor de aard van de economie en de organisatie van het werk. De mechanisatie in de 19e eeuw leverde fabrieksmatige massaproductie op met werknemers in een afhankelijke positie en onder leiding en gezag van werkgevers. Vanaf 1950 werd een sociaal stelsel ontwikkeld, gebaseerd op de arbeidsrelatie tussen werkgevers en werknemers, vastgelegd in cao's. De meeste pensioenfondsen zijn net na WO II opgericht en bestaan nog geen 70 jaar.
- Door automatisering en digitalisering, zijn nieuwe activiteiten ontstaan, die niet meer noodzakelijk collectief, maar veel effectiever individueel kunnen worden uitgevoerd. Daarmee is de bestaande organisatie van arbeid in dienstverband nog geen verleden tijd, maar niet meer de enige werkvorm op de arbeidsmarkt. Het werken als zelfstandige ondernemer, voor eigen rekening en risico, zoals dat voor 1850 gebruikelijk was, is na 2000 verder toegenomen. De emancipatie van de werknemer, door de vakbeweging steeds als belangrijkste doelstelling benoemd, heeft ertoe geleid, dat er een groeiende groep werknemers zich heeft ontwikkeld tot ondernemende vakmensen, die eigen baas willen zijn en de vrijheid van het ondernemerschap koesteren.
- De toename van het werken als zelfstandig ondernemer past ook bij de trend van individualisering en flexibilisering in de veranderende arbeidsmarkt. Als gevolg van de verdergaande arbeidsdeling is een toenemende vraag naar gerichte en projectmatige dienstverlening ontstaan, die door zelfstandige professionals op flexibele wijze kan worden ingevuld. Daarbij ontstaat tevens de nodige flexibiliteit om werk, zorg en vrije tijd op efficiënte wijze te combineren, hetgeen tevens de arbeidsparticipatie bevordert. Naast de vrijheid van het ondernemen is ook de regie over de eigen tijd een belangrijk motief om bewust zelfstandig ondernemer te willen zijn.
- Het huidige stelsel van collectieve arbeidsvoorwaarden, verplicht gestelde sociale bescherming en de bestaande overlegstructuur daaromheen, is gebaseerd op de oude en sleets geworden arbeidsmarktverhoudingen. De groeiende groep zelfstandigen heeft een onafhankelijke positie verworven, waarbij verplicht gestelde beschermingsmechanismen volstrekt niet passend zijn. Verplichte solidariteit wordt door hen vertaald als risicodeling op vrijwillige basis. Daar ontstaat pas draagvlak voor als baten en lasten evenwichtig verdeeld zijn: men doet pas mee als men ook het eigen voordeel ziet, anders niet.
- Stichting ZZP Nederland beschouwt de doorgaande groei van het aantal zelfstandigen als een logisch gevolg van economische en maatschappelijke ontwikkelingen, waarin de arbeid op een andere manier wordt georganiseerd en er behoefte is ontstaan naar meer individuele regie over werk, tijd en geld. Zelfstandigen zijn onafhankelijk en regelen hun eigen zaken. Toch zijn er ook gemeenschappelijke belangen, kan het efficiënt zijn om bepaalde risico's te delen en de voordelen van een groot collectief te benutten. Daarom sluiten steeds meer zzp'ers zich aan bij Stichting ZZP Nederland.

Actiepunt :

ZZP Nederland stimuleert het ondernemerschap door het verstrekken van informatie en advies. Stichting ZZP Nederland maakt zich sterk voor de onafhankelijke positie van zzp'ers en de vorming van een groot collectief om meer invloed te kunnen uitoefenen op het overheidsbeleid, maar ook om meer inkoopvoordeel te behalen bij het organiseren van diensten voor zzp'ers.

- Z Z P ' E R O P D E P O L I T I E K E A G E N D A

- Politiek Den Haag zag de zzp'er lang niet staan, totdat de groei van het aantal zzp'ers als een toenemend probleem werd ervaren. In 2010 verscheen het SER-rapport "De zzp'er in beeld". Dat moest antwoord geven op de vraag op welke wijze de zzp'er zou passen in het bestaande sociale stelsel, dat nu eenmaal uitsluitend is gericht op werknemers en werkgevers. De SER kwam in ieder geval tot de conclusie, dat een definitie noodzakelijk is, dat zzp'ers niet passen in het bestaande stelsel en dat er zorgpunten bestaan op het gebied van de afdekking van arbeidsrisico's, zoals pensioen en arbeidsongeschiktheid.
- De politieke discussie over de positie van zzp'ers levert twee kampen op. Het ene kamp beschouwt de zzp'er als een onafhankelijke zelfstandige ondernemer, die zelf zijn zaken regelt en zelf zijn risico's afdekt. Het andere kamp beschouwt de zzp'er als een flexibele arbeidskracht, die zich niet verzekert, geen pensioen opbouwt en te weinig belasting afdraagt. Dit kamp ziet zzp'ers uitsluitend als de concurrent van werknemers op de arbeidsmarkt en vreest voor afname van het draagvlak voor werknemersvoorzieningen, zoals ww, wia en pensioen.
- Het politieke dilemma uit zich in een tweestrijd over het al dan niet verplicht opleggen van deelname aan werknemersverzekeringen en het verplicht opleggen van cao-bepalingen aan zelfstandige ondernemers. De poging om de zelfstandigenaftrek af te schaffen is voorlopig de kop ingedrukt, maar kan zomaar weer in beeld komen. Het feit, dat in de huidige samenstelling van het Kabinet beide kampen vertegenwoordigd zijn, heeft ervoor gezorgd dat de politieke beeldvorming tot op heden niets meer heeft opgeleverd dan een gelijkspel: 0-0. Dat is met name gebleken, toen naar aanleiding van een interdepartementaal onderzoek het IBO-rapport werd voorgelegd aan het kabinet en een beleidsinhoudelijke kabinetsreactie uitbleef.
- Stichting ZZP Nederland beschouwt zzp'ers als ondernemende vakmensen, die werken voor eigen rekening en risico in een onafhankelijke positie op de arbeidsmarkt. Opgelegde verplichtingen worden door zzp'ers gezien als een beknotting van de ondernemersvrijheid. De overheid zou er goed aan doen om het ondernemerschap niet te beperken door allerlei verplichtingen op te willen leggen, maar juist te stimuleren door voorzieningen te treffen voor vrijwillige deelname aan collectieve afdekking van arbeidsrisico's. Het risicobewustzijn van zzp'ers is in de afgelopen jaren toegenomen, evenals het besef, dat individueel verzekeren niet altijd de beste oplossing is. Stichting ZZP Nederland maakt zich sterk voor collectieve voorzieningen met vrijwillige deelname en de nodige flexibiliteit, die recht doet aan de onafhankelijke positie van zelfstandige ondernemers.

Actiepunt :

Het opbouwen van eigen collectieve regelingen, vrijwillig en flexibel, zonder opgelegde verplichtingen door de overheid of derden.

- K L A S S I E K E P O L D E R M O D E L N I E T P A S S E N D V O O R Z Z P ' E R

- De bestaande overlegstructuur van Sociale Partners en overheid is gebaseerd op het werknemers/werkgeversmodel. De SER (Sociaal Economische Raad) is het belangrijkste adviesorgaan voor de overheid als het gaat om de arbeidsmarkt en het sociale stelsel. In de SER zetelen werkgevers, werknemers en kroonleden. Werkgevers en werknemers zijn bovendien vertegenwoordigd in de Stichting van de Arbeid.
- Op de arbeidsmarkt heeft zich naast werkgevers en werknemers een "derde soort" ontwikkeld van ondernemende vak-

mensen, die veel beter zouden passen in het aloude gildenstelsel, dan in het huidige model van werkgevers en werknemers. Deze groeiende groep zelfstandigen (geen werkgever, geen werknemer) bevindt zich buiten de klassieke overlegstructuur en is daarin niet op onafhankelijke wijze vertegenwoordigd.

- De werknemerspopulatie vergrijsd en hun organisatiegraad neemt af, bedrijven zijn in toenemende mate minder werkgever en meer opdrachtgever. De politiek discussieert over de representativiteit van Sociale Partners in relatie tot de algemeen verbindend verklaring van cao's. Zelfstandigen achten zich niet gebonden aan cao-afspraken. Stichting ZZP Nederland is van mening, dat afspraken over ondernemers in cao's verboden zouden moeten zijn.
- Stichting ZZP Nederland ziet de vorming van een grote en onafhankelijke zzp-organisatie als een noodzakelijk middel om het gezamenlijk belang van zelfstandige ondernemers te laten doorklinken in Den Haag. Dat zzp'ers dat zelf ook vinden, blijkt wel uit het toenemend aantal zelfstandigen dat zich aansluit bij Stichting ZZP Nederland. De groeiende achterban van Stichting ZZP Nederland wil bewust geen onderdeel zijn van het oude en gedateerde stelsel, maar organiseert zich juist om op eigen wijze nieuwe wegen in te slaan met een eigen platform voor het gezamenlijk belang van zelfstandige ondernemers.

Actiepunt :

Het opbouwen van een groot en aansprekend collectief van zelfstandige ondernemers met een eigen onafhankelijk platform: Stichting ZZP Nederland

• MAATSCHAPPELIJKE ERKENNING ALS ZELFSTANDIG ONDERNEMER

- Zelfstandige ondernemers zijn in alle soorten en maten te vinden, van internetwinkeltje tot medisch specialist, van loempiabakker tot ICT 'er, van boekhouder tot pottenbakker, interim-managers, wijkverpleegkundigen, klusbedrijven, journalisten, rijkschoolhouders, hoogleraren, etc. Hoe verschillend de situatie ook kan zijn, het zijn allemaal zelfstandige ondernemers, die voor eigen rekening en risico de kost verdienen. In de volksmond is de verzamelnaam zzp'er ontstaan. De groep zzp'ers is zeer divers en in de publieke opinie behangen met beelden, die in veel gevallen slecht zijn voor het imago als zelfstandige ondernemer.
- Een zzp'er is geen pseudo-werknemer, maar zelfstandig ondernemer. Een zzp'er is geen flexwerker, maar een onderneemende professional, een zzp'er is geen slecht verdienende en onverzekerde zielenpiet, maar een bewust zelfstandige ondernemer, die zijn eigen keuzes maakt. Een zzp'er is geen ontduiker van cao-tarieven en geen valse concurrent van werknemers, maar een vrije ondernemer. Een zzp'er heeft geen baas, maar is eigen baas. Een zzp'er wil niet sociaal worden beschermd, maar is onafhankelijk ondernemer, die zijn eigen zaken regelt. Een zzp'er is deelnemer aan het economisch verkeer en als zodanig van economisch maatschappelijk belang. Daarom is maatschappelijke erkenning van zzp'ers als onafhankelijk en zelfstandig ondernemer op de arbeidsmarkt noodzakelijk. Stichting ZZP Nederland maakt zich daar sterk voor.

Actiepunt :

Het opbouwen van een sterk merk als zelfstandige ondernemers op de arbeidsmarkt en het bestrijden van foute beelden in de publiciteit.eigen onafhankelijk platform: Stichting ZZP Nederland

- NIEUWE SCHIJNCONSTRUCTIES BESTRIJDEN

- De implementatie van de wet DBA en de handhaving hierop door de Belastingdienst is nu een onderwerp van aandacht. Er is al gebleken dat de wet DBA koren op de molen van vele (dubieuze) bemiddelings-, uitzend- en detacheringsorganisaties is. Door de duidelijkheid van de wet DBA ernstig in twijfel te trekken, zorgen zij voor onrust bij opdrachtgevers en zelfstandigen. Bewust worden allerlei spookverhalen en onjuistheden de wereld in geholpen, teneinde de eigen bemiddelingsmarkt uit te breiden en de eigen omzet te verhogen.
- Er worden allerlei nieuwe schijnconstructies bedacht, waarbij zelfstandige ondernemers onder het mom van "veilig ondernemen" een worst van werknemer in je eigen BV wordt voorgehouden. In werkelijkheid blijft er niets van het ondernemerschap over en zijn het bemiddelaars en grote bedrijven, waaronder ook overheidsinstellingen, die profiteren met hoge bemiddelingskosten en lage tarieven. Stichting ZZP Nederland zal ook deze schijnconstructies blijven bestrijden.

Actiepunt :

Stichting ZZP Nederland zet een informatiecampagne op inzake de toepassing van de DBA-systematiek en een meldpunt voor oneigenlijke bemiddelingsconstructies, die zelfstandige ondernemers benadelen.

- WETTELIJKE POSITIE ALS ONAFHANKELIJK ONDERNEMER

- In het SER-rapport van 2010 (De ZZP'er in Beeld) wordt de noodzaak van een juridische definitie van de zzp'er als ondernemer onomwonden erkend. Wie geen juridisch vastgelegd onderscheid wil maken tussen een arbeidsovereenkomst en een overeenkomst van een ondernemer met zijn opdrachtgever/klant, zorgt ervoor dat er een groter wordend grijs gebied ontstaat, waarin schijnconstructies welig kunnen tieren. Bij zelfstandige ondernemers zal er bijna voortdurend een gevoel van rechtsonzekerheid blijven bestaan, waarbij gerechtelijke uitspraken over het al dan niet bestaan van een arbeidsrelatie hen als een Zwaard van Damocles boven het hoofd blijven hangen. Het huidige kabinetsbeleid om de definiëring van het ondernemerschap over te laten aan jurisprudentie, zorgt voor voortdurende rechtsonzekerheid, niet alleen fiscaal, maar ook juridisch.
- Een ZZP'er mag als zelfstandige ondernemer geen lijdend voorwerp zijn van verplicht opgelegde beschermingsmechanismen, die wettelijk voortvloeien uit de afhankelijke positie van werknemers in een arbeidsrelatie. Het is juist de juridische onafhankelijkheid en het ontbreken van werkgeversgezag, dat kenmerkend is voor contracten tussen ondernemers en contracten tussen ondernemers en klanten. In de afbakening van de juridische positie van zzp'ers dient het vrije ondernemerschap niet te worden beknot, maar juist te worden gestimuleerd en bevestigd.
- De uitvergroete problematiek van schijnzelfstandigheid is een schijnprobleem, dat waarschijnlijk zal verdwijnen zodra de positie van ondernemers in de wet is verankerd en schijnconstructies van bedrijven effectief als malversaties kunnen worden bestreden. De afschaffing van de VAR per 1 mei 2016 zal moeten leiden tot fiscale duidelijkheid voor zzp'ers, maar geeft nog geen juridische duidelijkheid. Deze duidelijkheid is broodnodig om te vermijden, dat er nieuwe (bemiddelings)constructies worden bedacht, waarin zelfstandige ondernemers de vrijheid van ondernemen kwijt dreigen te raken om te verworden tot afhankelijke uitzendkracht.
- Een zelfstandige ondernemer kan principieel niet worden gebonden aan cao-bepalingen, die door andere partijen met

andere belangen worden gemaakt. Omdat tot nu toe een wettelijke definitie van zelfstandig ondernemerschap door de wetgever niet is opgenomen, moet de rechter daarover uitspraak doen. De verschillende arresten hebben echter tot nu toe tot evenveel verschillende uitspraken geleid. De opmerkelijkste uitspraak – en maar al te waar – is, dat schijnzelfstandigen onder de cao vallen, want schijnzelfstandigen zijn per definitie werknemers en wie volgens de rechter geen ondernemer is, wordt als schijnzelfstandige gezien.

- In het kader van de Mededingingswetgeving mogen ondernemers onderling geen prijsafspraken maken (Kartelverbod). Juist omdat de Wetgever cao-afspraken voor werknemers als enige uitzondering beschouwt op het Kartelverbod, zijn cao-afspraken over zelfstandige ondernemers onwettig en zouden dergelijke cao-bepalingen niet door de minister algemeen verbindend kunnen en mogen worden verklaard. Een beroep op de contractsvrijheid door cao-partijen is niet gegrond, omdat men met cao-bepalingen (bijvoorbeeld over tarieven) direct de contractsvrijheid van ondernemers beperkt. Het kan niet zo zijn, dat werkgevers en vakbonden de tarieven van zelfstandige ondernemers bepalen in een cao.
- Uit de recente achterbanraadpleging van Stichting ZZP Nederland over dit onderwerp is gebleken, dat 96 % van de ondervraagden zichzelf beschouwt als bewust zelfstandig ondernemer. Men laat zich niet vertegenwoordigen door vakbonden of werkgeversorganisaties en men wil onder geen beding, dat er cao-afspraken over hen worden gemaakt. Stichting ZZP Nederland maakt zich sterk voor een wettelijk verbod op cao-bepalingen die betrekking hebben op zelfstandige ondernemers.

Actiepunt :

Stichting ZZP Nederland blijft de politiek oproepen om te zorgen voor een eigen wettelijke positie van zelfstandige ondernemers. Stichting ZZP Nederland wil een wettelijk verbod op cao-bepalingen over zzp'ers

• DE OUDEDAGSVOORZIENING VAN ZELFSTANDIGEN

- De AOW kent als basispensioen (eerste pensioenpijler) wettelijk verplichte deelname, in een omslagstelsel met een vastgestelde levenslange uitkering vanaf de AOW-leeftijd, die zal worden gekoppeld aan de gemiddelde leeftijdsverwachting in de toekomst. In de tweede pijler zijn er aanvullende pensioenregelingen voor werknemers. Deelname daaraan is niet verplicht gesteld door de overheid, want het zijn private arbeidsvoorwaardelijke contracten, waarin het pensioen wordt beschouwd als uitgesteld loon. De basis voor de verplichtstelling is de cao met daarin opgenomen een pensioentoezegging van de werkgever.
- ZZP'ers hebben geen werkgever en zijn geen werknemer. Er kan dus geen pensioentoezegging zijn en dus ook geen verplichtstelling in het kader van niet bestaande arbeidsvoorwaarden. Behoudens AOW kan de overheid geen verplichte deelname aan pensioenregelingen opleggen. ZZP'ers zijn onafhankelijk, zijn geen afhankelijke werknemers die beschermd moeten worden en regelen dus zelf al dan niet een oudedagsvoorziening.
- De overheid is van mening dat het maatschappelijk wenselijk is, dat ook zelfstandige ondernemers een oudedagsvoorziening treffen ter aanvulling op de AOW. Het spookbeeld van een groeiende groep zelfstandigen, die straks enkel zijn aangewezen op de AOW-uitkering, doet in politieke kringen en op ministeries al jaren de ronde. Men vreest niet alleen een toename van het beroep op de bijstand, maar ook een afname van economische bestedingen en de nadelige gevolgen daarvan voor de (binnenlandse) economie.

Zelfstandige ondernemers kunnen zelf bepalen in hoeverre sparen voor de oude dag noodzakelijk of wenselijk is. Het gaat

hier om een voorzienbaar inkomensrisico, dat op meerdere manieren kan worden afgedekt en niet voor iedereen even groot is. Dat feit op zichzelf pleit al tegen een generieke verplichtstelling van pensioenopbouw voor zelfstandigen.

- Het is echter wel van belang, dat zelfstandigen zich meer bewust worden van het toekomstige inkomensrisico. Niet voor niets bestaat de slogan "nu zelfstandig, later zelfstandig". Er is dus meer pensioenbewustzijn nodig, maar pensioen heeft dezer dagen een slecht imago en er bestaan belemmeringen bij zzp'ers om deel te nemen. Pensioen wordt door de gemiddelde burger vaak gezien als ingewikkeld, ondoorzichtig en onbetrouwbaar, zo ook door de gemiddelde zzp'er. Ervaringen met woekerpolissen hebben daaraan bijgedragen, maar ook de publiciteit rond pensioenfondsen die onder invloed van de lage rente niet meer aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Het is dus zaak, dat er heldere informatie komt over het belang van een oudedagsvoorziening voor zzp'ers op vrijwillige basis, met de nodige flexibiliteit, maar vooral ook met de zekerheid, dat het je eigen spaarpot blijft.
- Veel zelfstandigen zijn begonnen als werknemer en hebben dus deelgenomen aan een werknemerspensioenregeling. Het is de wens van veel zzp'ers om dat pensioen mee te nemen naar een nieuwe pensioenregeling, maar waardeoverdracht vanuit bestaande pensioenfondsen is helaas nog niet mogelijk gemaakt door de overheid. ZZP'ers zijn door het kabinet verwezen naar individuele pensioenproducten in de derde pijler en moeten dus helemaal opnieuw beginnen. Als de politiek het wenselijk acht dat zelfstandigen meer pensioen opbouwen, dan kan men dat stimuleren door waardeoverdracht van pensioenfondsen naar pensioenregelingen in de derde pijler mogelijk te maken.
- Stichting ZZP Nederland is mede-initiatiefnemer van het ZZP Pensioen. Het ZZP Pensioen kenmerkt zich door vrijwillige deelname, een flexibele inleg en de zekerheid dat het saldo niet verloren is bij overlijden, maar wordt uitgekeerd aan erfgenamen. Het is tevens wettelijk geregeld, dat men het saldo tussentijds kan opnemen bij arbeidsongeschiktheid en dat het pensioensaldo is beschermd ingeval van bijstand of faillissement. Stichting ZZP Pensioen bewaakt de kwaliteit van de regeling. De Deelnemersraad, die in 2016 is opgericht en adviseert het bestuur van Stichting ZZP Pensioen namens de achterban.

Actiepunt :

Stichting ZZP Nederland wil het pensioenbewustzijn van de achterban stimuleren en streeft daarbij naar meer pensioenopbouw door zzp'ers. Stichting ZZP Nederland zal waardeoverdracht van pensioenfondsen naar zzp-pensioenregelingen blijven bepleiten.

• INKOMENSRISICO BIJ ARBEIDSONGESCHIKTHEID

- Arbeidsongeschiktheid is een universeel en onvoorzienbaar risico. Het kan iedereen overkomen en je weet niet of en wanneer het je overkomt. Collectieve risicodeling tussen alle werkenden lijkt voor de hand te liggen, maar het bestaande stelsel zit daarbij in de weg. Omdat zzp'ers geen werknemer zijn, is er geen verplichting tot deelname aan de WIA. Wel is vrijwillige deelname mogelijk, aansluitend op een dienstverband. Er gaan stemmen op om tot een algemene verzekeringsplicht te komen, maar de achterban van Stichting ZZP Nederland voelt daar weinig voor.
- Vanwege de grote diversiteit van de groep, is het niet voor iedereen noodzakelijk om het inkomensrisico bij arbeidsongeschiktheid af te dekken met een verzekering. Wie over voldoende financiële reserves beschikt, hetzij door vermogen, hetzij door andere inkomensbronnen naast de eenmanszaak, kan dit inkomensrisico op een andere wijze afdekken en wil niet worden opgehadeld met een verzekeringsplicht.

- Stichting ZZP Nederland heeft in de afgelopen periode verschillende achterbanraadplegingen gehouden over het verzekeren van het inkomen bij arbeidsongeschiktheid. Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan is de Notitie Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid samengesteld (zie bijlage 2). Momenteel zijn zzp'ers bijna uitsluitend aangewezen op individuele verzekeringsproducten, waarover zij niet altijd even tevreden zijn. Dat is een van de oorzaken van het feit, dat 66 % van de achterban zelf vindt, dat men onvoldoende is verzekerd tegen het inkomensrisico bij arbeidsongeschiktheid.
- Een individuele verzekeringspolis kent een individueel risicoprofiel, dat direct tot uiting komt in de hoogte van de premie, de eindleeftijd en de acceptatie. Het risicoprofiel is meestal gebaseerd op leeftijd, beroep en medisch verleden. De praktijk is, dat de aard van het beroep (ook in het verleden) leidt tot uitsluitingen en non-acceptatie. Bij bepaalde beroepen kent de polis een eindleeftijd van 55 tot 60 jaar, zodat men daarna is aangewezen op de bijstand. In de volksmond worden dit soort uitsluitingen en beperkingen "de kleine lettertjes" genoemd. Over het algemeen is er weinig vertrouwen in financiële producten. De suggestie, dat zzp'ers zich niet verzekeren enkel vanwege de betaalbaarheid, doet geen recht aan de realiteit, waarin risicobewustzijn en vertrouwen in kwaliteit een belangrijke rol spelen.
- ZZP Nederland Verzekeringen streeft naar toename van het verzekeringsbewustzijn, heldere informatie en onafhankelijk advies in het belang van zzp'ers. Daarbij is het streven om de individuele verzekeringsmogelijkheden en de toegang tot verzekeringen te verbeteren. Dat moet uiteraard in overleg met de verzekeraars. Stichting ZZP Nederland blijft in gesprek met verzekeraars om de genoemde belemmeringen weg te nemen, zodat de achterban in staat wordt gesteld om zich beter te verzekeren, dan nu het geval is.
- Eind 2015 presenteerde het CDA een voorstel om te komen tot een algemene basisregeling arbeidsongeschiktheid voor alle werkenden. Het zou gaan om een basisuitkering voor de periode van twee jaar na een eigen risicoperiode van acht weken. Dit plan lijkt veel op de (oude) ziekwet, die in de afgelopen jaren voor bedrijven met werknemers is vervangen door de loondoorbetaling bij ziekte en de reïntegratieplicht. Voor zzp'ers zou dit plan kunnen betekenen, dat er (net als bij de Zorgverzekering) algemene acceptatie ontstaat en een overbrugging van het inkomensrisico bij arbeidsongeschiktheid van twee jaar.
- Om te onderzoeken of deze voordelen zouden kunnen opwegen tegen een eventueel door de overheid in te stellen deelnameverplichting, heeft Stichting ZZP Nederland in december 2015 een Achterbanraadpleging gehouden, waarin de mening van de achterban werd gevraagd over een Algemene Basisregeling Arbeidsongeschiktheid. De uitkomsten daarvan zijn verwerkt in de Notitie Algemene Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid Stichting ZZP Nederland (bijlage 2), die in maart 2016 is verzonden aan SZW als inbreng van Stichting ZZP Nederland in de discussie hierover. De Minister heeft de SER gevraagd om een onderzoek naar de mogelijkheden die het plan biedt en daarom is de notitie eveneens aan de SER verzonden. Stichting ZZP Nederland zal actief blijven deelnemen aan de discussie over een basisregeling en zich sterk blijven maken voor de standpunten van de achterban.
- Stichting ZZP Nederland streeft naar meer mogelijkheden voor collectieve afdekking van het risico op arbeidsongeschiktheid op vrijwillige basis en met de voor zzp'ers gewenste flexibiliteit. Een basisregeling voor alle werkenden zou een goede opstap kunnen vormen naar vrijwillige aanvullende verzekeringen naar keuze, zodat zzp'ers zich gestimuleerd weten om zichzelf beter te verzekeren tegen het inkomensrisico bij arbeidsongeschiktheid.

Actiepunt :

Stichting ZZP Nederland zal actief het standpunt van de achterban uitdragen met betrekking tot het verbeteren van de mogelijkheden voor AOV-verzekeringen, zowel individueel als collectief.

- EINDLEEFTIJD AOV-POLISSEN EN VERANDERENDE AOW-LEEFTIJD

De eindleeftijd in verzekeringspolissen is meestal 65 jaar en gerelateerd aan de (oude) AOW-leeftijd. Voor een aantal beroepen is deze eindleeftijd in de polis gesteld op 55 tot 60 jaar. Deze polissen zijn langlopende private contracten, die zijn gebaseerd op de inhoud van (AOW)-wetgeving, in het bijzonder de AOW-leeftijd. Nu de overheid tijdens het spel de spelregels heeft veranderd, is het ook de verantwoordelijkheid van de overheid om zorg te dragen voor een overgangsregeling ter compensatie van de schade die daardoor ontstaat bij burgers, in dit geval bij zzp'ers met een AOV-polis.

- Verzekeraars zouden in navolging van pensioenfondsen de eindleeftijd in AOV-polissen kunnen aanpassen aan de AOW-leeftijd, die door de overheid is geflexibiliseerd en gekoppeld aan de gemiddelde levensverwachting. Daarbij past niet, dat de eindleeftijd voor sommige beroepen lager is vastgesteld. Stichting ZZP Nederland zal hierover in gesprek gaan met verzekeraars en verwacht daarbij steun van de politiek.

- Bij iedere onvoorziene verandering van de spelregels, in dit geval de AOW-leeftijd, ontstaat er directe schade, die niet meer verzekeraar is. Wie reeds een uitkering ontving toen de overheid de AOW-leeftijd verhoogde, wordt door verzekeraars beschouwd als "een brandend huis" en het is terecht, dat men de eindleeftijd in die polissen niet alsnog aanpast. Het is de overheid, die deze branden heeft veroorzaakt en het is ook de overheid, die dan de schade dient te compenseren. De overbruggingsregeling (OBR), die destijds is ingesteld, houdt een regelrechte verwijzing naar de bijstand in. Dit is door de toenmalige minister van SZW, H. Kamp, bevestigd in zijn brief naar de TK d.d. 26 april 2012. Stichting ZZP Nederland roept het Kabinet dringend op om een fatsoenlijke compensatieregeling te treffen voor arbeidsongeschikte zzp'ers, die inkomensschade lijden door de verhoging van de AOW-leeftijd.

Actiepunt :

Stichting ZZP Nederland pleit ervoor, dat in AOV-polissen voor zelfstandigen wordt opgenomen, dat de eindleeftijd gelijk zal zijn en blijven aan de AOW-leeftijd.

Stichting ZZP Nederland roept de politiek op om op korte termijn een fatsoenlijke compensatieregeling te treffen voor arbeidsongeschikte zzp'ers, die een polis hebben afgesloten met een eindleeftijd lager dan de gewijzigde AOW-leeftijd.

- ONDERNEMER WORDEN

- Starten als zelfstandige ondernemer moet een bewuste keuze zijn, waarbij de starter zich bewust is van de ondernemersrisico's en er een redelijke kans aanwezig is om te overleven in de markt. In de afgelopen jaren is er een trend ontstaan, waarin uitkeringsinstanties als UWV en gemeentelijke Sociale Diensten werklozen en bijstandsgerechtigden trachten te verleiden om als zelfstandig ondernemer de arbeidsmarkt weer op te gaan. Dit heeft tot gevolg gehad, dat veel (oudere) werklozen onder druk van de uitkeringsinstantie en noodgedwongen, afscheid hebben genomen van het werknemerschap en alle daarbij behorende voorzieningen.

- Soms gaat het goed, maar meestal komen deze mensen in een afhankelijke positie terecht, waaruit ontsnapping nauwelijks mogelijk is. In het begin kan men nog deels een beroep doen op de uitkering. Wie daarna niet succesvol is, kan met een combinatie van laag inkomen, fiscale voorzieningen en toeslagen het hoofd net boven water houden. Vanuit deze inkomensafhankelijke positie neemt men genoeg met ieder tarief om de eindjes maar aan elkaar te kunnen knopen.

- Uitkeringsinstanties, die werklozen aanbevelen om ondernemer te worden, kunnen aanvankelijk bogen op het stimuleren van de arbeidsparticipatie, maar zouden tevens moeten erkennen, dat veel van deze mensen juist daardoor van de regen in de drup zullen belanden. Stichting ZZZ Nederland onderkent de negatieve maatschappelijke gevolgen hiervan, maar ook het negatieve effect op het imago van zzp'ers in het algemeen. Een onafhankelijk onderzoek naar de positie van ex-werknemers, die eerder vanuit een situatie van werkloosheid door de uitkeringsinstantie naar het ondernemerschap zijn verwezen, zou meer duidelijkheid kunnen verschaffen aangaande de maatschappelijke effecten van dit beleid.

Actiepunt :

Stichting ZZZ Nederland initieert een onderzoek naar de ervaringen van voormalig werkloze werknemers, die op advies van een uitkeringsinstantie zijn gestart als zelfstandig ondernemer, met als doel de effecten van dit beleid inzichtelijk te maken.

• STARTEN IN EEN FRANCHISEFORMULE

- Het franchiseconcept is in wezen eenvoudig en overzichtelijk. De franchisenemer maakt gebruik van het merk van de franchisegever (de formule) en betaalt daarvoor een fee. Veel startende ondernemers zien dit als een veilige manier om een klantenkring op te bouwen en opdrachten te verkrijgen. Franchiseformules komen veel voor in de detailhandel en de horeca. Tegenwoordig is het concept ook populair in andere beroepen, zoals rijkschoolhouder, kapper, de zorg en de taxibranche.

- De praktijk laat zien, dat het in de meeste gevallen niet blijft bij het "huren" van het merk, maar dat franchisecontracten regelmatig voorzien zijn van een veelheid van langlopende verplichtingen voor de franchisenemer, die betrekking hebben op dienstverlening of bemiddeling door de franchisegever. Het verdienmodel van de formule kan daardoor de ruimte om te ondernemen ernstig beknotten. Vooral indien de formule de tarieven eenzijdig oplegt aan franchisenemers en er tevens een contractuele afnameverplichting is.

- Doordat een wettelijk kader ontbreekt, kan het franchiseconcept gemakkelijk worden misbruikt om startende ondernemers van de wal in de sloot te doen belanden. Teveel franchisenemers ervaren te laat, dat contracten onevenwichtig en eenzijdig zijn opgesteld en dat je als éénpitter in een welhaast machteloze positie verkeert tegenover de franchisegever. Er is een Europese Franchisecode en sinds kort ook een Nederlandse. De Franchisecode beschrijft een aanbevolen werkwijze die moet leiden tot een betere positie van franchisenemers. Deze vorm van zelfregulering zou het imago van het franchiseconcept moeten verbeteren, maar het is geen wet en het is niet te verwachten dat dit in de praktijk zal gaan werken.

- Stichting ZZZ Nederland heeft in de afgelopen jaren positieve ervaringen opgedaan in de begeleiding van franchisenemers door voorlichting en advies, maar ook door het verbeteren van inspraak en overleg door middel van een franchiseraad. Daarbij is gebleken, dat het franchiseconcept een werkbare opstap kan zijn voor startende ondernemers als de machtsverhouding in contracten en in de uitvoering daarvan meer in evenwicht is. Het instellen van een franchiseraad met evenwichtige vertegenwoordiging van beide partijen kan daarbij helpen. Even belangrijk is dat starters zich voldoende laten voorlichten over de consequenties van een handtekening onder een franchisecontract.

Actiepunt :

Stichting ZZP Nederland bepleit de wettelijke verankering van de Nederlandse Franchisecode, zodat de rechtspositie van franchisenemers wordt verbeterd. Het is in het belang van franchisenemers om zich landelijk te verenigen en Stichting ZZP Nederland wil daaraan meewerken. ZZP Nederland verzorgt informatie en advies over deelname aan een franchiseformule.

• BEGELEIDING VAN STARTENDE ONDERNEMERS

Wie wil starten als zelfstandige ondernemer, zal zich melden bij de Kamer van Koophandel voor inschrijving in het Handelsregister. Stichting ZZP Nederland heeft eerder en bij herhaling de wens naar voren gebracht om het moment van inschrijving te benutten als moment van bezinning op de bewuste keuze voor het ondernemen voor eigen rekening en risico. Op dat moment kan worden voorkomen, dat mensen onder druk van omstandigheden zoals werkloosheid, draaideurconstructies of (erger) mensenhandel, tegen wil en dank besluiten om zelfstandig ondernemer te worden.

In een persoonlijk gesprek bij de Kamer van Koophandel zou men aan de hand van een checklist zich bewust kunnen worden van de omstandigheden waaronder men start en welke ondernemersrisico's daaraan zijn verbonden. Al in 2014 is er geld vrijgemaakt voor een dergelijk intakegesprek, maar dat is tot nu toe niet zichtbaar benut. Evenals de Checklist Startende Ondernemer, die destijds door ZZP Nederland is ontworpen en aangeboden.

Het is de eerste verantwoordelijkheid en belangrijkste taak van de Kamer van Koophandel om de (verplichte) registratie van Eenmanszaken in het Handelsregister te verzorgen en te bewaken. Daarbij is zicht op de kwaliteit van het ondernemerschap en het perspectief op succes van belang. Het gaat niet alleen om stimulering van ondernemerschap, maar ook om te voorkomen dat men onder druk van omstandigheden al te lichtvaardig omgaat met de risico's van het ondernemerschap.

- Stichting ZZP Nederland acht het noodzakelijk, dat mensen die het voornemen hebben om te starten als zelfstandig ondernemer, zich daarop voorbereiden door middel van een oriëntatieprogramma, waarvan kennismaken met de praktijk van het ondernemen een belangrijk en noodzakelijk onderdeel is. Bij het stimuleren van ondernemerschap behoort ook de verkenning van risico's, zodat er een bewuste keuze kan worden gemaakt, de kans op toekomstig falen vermindert en er perspectief ontstaat op duurzaam ondernemen.
- Het ZZP Talentcenter zal in de komende periode verder worden ingericht als loopbaanontwikkelingsplatform, waarin aankomend zelfstandigen zich kunnen oriënteren op het ondernemerschap. Stichting ZZP Nederland streeft naar verbetering van het ondernemingsonderwijs en de toegankelijkheid daarvan voor starters en bestaande zzp'ers. Daarbij zou de overheid een helpende hand kunnen uitsteken, al is het alleen maar om te bewerkstelligen, dat aankomende zzp'ers zich kunnen ontwikkelen tot succesvolle ondernemers die effectief van economische betekenis zijn en de arbeidsparticipatie op hun eigen wijze nieuw leven in kunnen blazen.

Actiepunt :

Stichting ZZP Nederland blijft een betere begeleiding bepleiten van starters op het moment van inschrijving in het Handelsregister. Het ZZP Talentcenter biedt (aankomend) zzp'ers de mogelijkheid om zich te oriënteren op het ondernemerschap en hun ondernemersvaardigheden te verbeteren door scholing en informatie.

- ONDERNEMEND VAKMANSCHAP IN HET ONDERWIJS

De jeugd van tegenwoordig betreedt een veranderde arbeidsmarkt, waarin baanzekerheid en sociale bescherming niet meer vanzelfsprekend is en (nieuwe) arbeid in toenemende mate op een andere wijze wordt georganiseerd. De digitale revolutie maakt het mede mogelijk, dat de trend van individualisering van de maatschappij zich ook in de arbeidsmarkt blijvend zal manifesteren. Wie alle veranderingen als bedreiging ervaart, zal bang en onzeker de arbeidsmarkt betreden. Het is de taak van het onderwijs om jongeren juist te wijzen op het perspectief dat de nieuwe arbeidsmarkt biedt aan ondernemende vakmensen.

Stichting ZZP Nederland werkt mee aan het tot stand brengen van meer oriëntatie op ondernemend vakmanschap in het (beroeps)onderwijs in alle sectoren en op ieder niveau. Daardoor wordt jongeren de kans geboden om zelf te bepalen op welke wijze zij in de toekomst hun loopbaan kunnen inrichten. Het begrip employability krijgt een nieuwe dimensie als self-employment. De keuzemodule "Ondernemend Vakmanschap", die dit jaar door een aantal ROC's met medewerking van Stichting ZZP Nederland is ontwikkeld, kan een zinvolle bijdrage leveren aan de toerusting van mbo-studenten voor hun komende loopbaan.

Het is van groot belang dat jongeren die zich oriënteren op ondernemend vakmanschap, in aanraking komen met de praktijk van zelfstandige ondernemers. Het zijn immers de zzp'ers, die als geen ander hebben ervaren, dat alleen de kwaliteit van het vakmanschap en de betrouwbaarheid van het ondernemerschap bepalend is voor succes. Daarom maakt Stichting ZZP Nederland zich al jaren sterk voor de zzp'er als leermeester en stagebegeleider. De minister van Onderwijs heeft recentelijk aangegeven, dat zij de inzet van zzp'ers als leermeester en stagebegeleider wil ondersteunen.

- Actiepunt:

Stichting ZZP Nederland richt een stagebank in voor zzp'ers, die belangstelling hebben om leermeester en/of stagebegeleider te worden. ROC's kunnen gebruik maken van deze stagebank om zzp'ers te benaderen als leerbedrijf, voor het verzorgen van gastlessen over de praktijk van het ondernemen en voor het begeleiden van stagiairs.

Actiepunt :

Stichting ZZP Nederland richt een stagebank in voor zzp'ers, die belangstelling hebben om leermeester en/of stagebegeleider te worden. ROC's kunnen gebruik maken van deze stagebank om zzp'ers te benaderen als leerbedrijf, voor het verzorgen van gastlessen over de praktijk van het ondernemen en voor het begeleiden van stagiairs.

Wat willen we waargemaakt hebben in 2020 .....

1. ZZP Nederland is Het Kenniscentrum van zelfstandige ondernemers
2. ZZP Nederland is Het ZZP Platform met eigen collectieve arrangementen
3. Stichting ZZP Nederland is de aansprekende en representatieve zzp-organisatie van meer dan 100.000 zelfstandigen
4. Zelfstandige ondernemers hebben een eigen onafhankelijke positie in de maatschappij
5. De juridische- en fiscale positie van zelfstandige ondernemers is in de wet verankerd
6. Zelfstandige ondernemers hebben geen last meer van schijnconstructies
7. De Franchiseconstructie is wettelijk gereguleerd
8. Er is een verbod op cao-bepalingen over zelfstandige ondernemers
9. ZZP'ers sparen vrijwillig, flexibel en eenvoudig voor later
10. ZZP'ers kunnen bestaande pensioenwaarden meenemen naar hun eigen zzp-pensioen
11. Een vrijwillige, flexibele en betaalbare AOV-regeling voor zelfstandigen, met volledige acceptatie en zonder uitsluitingen.
12. Starters worden effectief begeleid, zzp'ers zijn leermeester ondernemend vakmanschap

Bijlage 1: Collectieve aansluitingen ZZP Nederland

VAKVERENIGING HET ZWARTE CORPS

Vakvereniging Het Zwarte Corps (HZC) behartigt de belangen van machinegebonden personeel en ZZP'ers in de Grond-, Water- en Wegenbouw, Loonwerk, Bouw, Rail Infra, Verticaal- en Horizontaal Transport en Funderingen.

BOUWMAAT

Bouwmaat is met 46 vestigingen dé groothandel voor bouwmaterialen en is gebouwd op één grondgedachte; alles voor slimmer bouwen. Het assortiment, de service tot en met de openingstijden van de vestigingen.

KLUSSENIER

De Klussenier is een franchisevereniging met een groot aantal zelfstandige vakmensen in heel Nederland. De aangesloten ZZP'ers zijn gespecialiseerd in verbouw, renovatie en onderhoud in de bouwsector.

VNSA

De VNSa heeft als doel om salarisadministrateurs te helpen ontwikkelen in hun vakgebied. Eén van de pijlers is het organiseren van seminars/workshops waar actuele informatie wordt gedeeld en kennisoverdracht plaats vindt. De vereniging organiseert ook lokale bijeenkomsten door het hele land voor kleine groepen leden.

YOUR SECRETARY NETWORK (YSN)

Your Secretary Network, kortweg YSN, is ontstaan uit de NBFS (Nederlandse Belangenvereniging voor Freelance Secretaresses). YSN is een platform voor professionele ondersteuners zoals (directie)secretarissen, (management)assistentes, PA's. YSN is een professioneel landelijk netwerk. Wie kennismaakt met ons zal ervaren dat er tijdens de netwerkbijeenkomsten een plezierige, informele sfeer heerst. Samen staan we sterk en gunnen we elkaar opdrachten en vacatures. Met de opleidingen die worden aangeboden via de YSN Academy willen we de kennis en het niveau van onze leden hooghouden.

ZZP TEXEL

ZZP Texel is een ondernemersvereniging die ZZP'ers op Texel met elkaar in contact brengt, bijeenkomsten organiseert, de belangen behartigt richting gemeente, provincie en andere organisaties.

HET NEDERLANDS TOONKUNSTENAARS REGISTER

Het Nederlandse Toonkunstenaars Register geeft een overzicht van ingeschreven leden en hun kwalificaties. Dat bestaat uit behaalde vakdiploma's, tevens andere professies, deskundigheid in bepaalde stijlen/professionaliteit op andere gebieden.

GUIDOR

Guidor is de enige belangenvereniging voor professionele gidsen in Nederland, waarbij honderdtwintig gediplomeerde gidsen aangesloten zijn. Het Guidor Certificaat/GiVak diploma is een betrouwbaar keurmerk dat alleen aan de meest onderhoudende, onderlegde en veelzijdige gidsen wordt afgegeven. Onze gidsen staan garant voor het geven van een leerzame en boeiende inzicht in de Nederlandse cultuur, geschiedenis en het leven van alledag.

ZZP ALPHEN

Is een nieuw ondernemerscollectief opgericht voor en door ZZP'ers en biedt: Een laagdrempelig netwerk met je lokale collega's, toegang tot een database met alle leden en hun deskundigheid, exclusieve ledenkortingen, behartiging van jouw belangen richting gemeente en provincie en maandelijkse bijeenkomsten voor kennisvergroting en netwerken.

Z Z P V A L L E Y

Is de onafhankelijke regionale netwerkvereniging van en voor zelfstandig professionals binnen de gemeenten Barneveld, Ede, Veenendaal, Rhenen, Renswoude en Wageningen. ZZP Valley brengt ondernemers uit de regio bij elkaar en houdt goed contact met de lokale bestuurders. ZZP Nederland verzorgt voor de leden van ZZP Valley op landelijk niveau de belangenbehartiging.

S I G V

De Stichting Instituut van Gerechtstolken en -Vertalers (SIGV) is in 1988 opgericht omdat er bij de gerechten een dringende behoefte bestond aan beter tolk- en vertaalwerk. Vanuit deze noodzaak is de SIGV gespecialiseerde tolk- en vertaalopleidingen gestart. Met als doel de kwaliteit en positie van tolken en vertalers bij gerechtelijke instanties te verbeteren.

C N V V A K M E N S E N

CNV Vakmensen is een democratische organisatie, waarin leden meebeslissen over het beleid van de bond. Dat gebeurt via de (sector)raden en de bondsraad, het hoogste orgaan van de bond. Er zijn zes sectorraden (voor de sectoren bouw, dienstverlening, handel, industrie, vervoer en voeding) en drie sectoroverstijgende raden (voor senioren, anders-actieven en zelfstandige professionals).

Bijlage 2: Notitie Algemene Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid Stichting ZZP Nederland.

A L G E M E N E B A S I S V E R Z E K E R I N G A R B E I D S O N G E S C H I K T H E I D

In december 2015 heeft het CDA een voorstel ingebracht voor de inrichting van een Algemene Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid voor alle werkenden. De minister van SZW laat de SER een advies uitbrengen over dit voorstel. Stichting ZZP Nederland heeft naar aanleiding van het voorstel eind december 2015 een achterbanraadpleging georganiseerd met reactie van 4500 respondenten. Aan de hand van deze achterbanraadpleging en de bevindingen daarvan heeft Stichting ZZP Nederland deze notitie samengesteld.

B A S I S V E R Z E K E R I N G , H E T C D A - V O O R S T E L

Het CDA-voorstel behelst in grote lijnen de vorming van een groot collectief ter afdekking van het risico op arbeidsongeschiktheid voor de duur van twee jaar met verplichte deelname voor alle werkenden. Deze basisverzekering kan voor zzp'ers dienen als overbrugging van inkomensverlies bij arbeidsongeschiktheid voor de duur van twee jaar. Daarnaast kan men zich vrijwillig aanvullend verzekeren met betrekking tot uitkeringshoogte en uitkeringsduur. Werkgevers kunnen met de basisverzekering het risico van de bestaande verplichting tot loondoorbetaling deels afdekken. Voor werknemers zou deze basisverzekering het voorportaal van de WIA kunnen vormen

De belangen van de verschillende actoren

- De zzp'er wil zich vrijwillig kunnen verzekeren tegen het inkomensrisico van arbeidsongeschiktheid met acceptatie, zonder uitsluitingen, tegen een betaalbare prijs.
- De werkgever wil het risico van loondoorbetaling vermijden en stoot nu werknemers met een hoog risico af naar de flexmarkt. Als dit risico kan worden afgedekt door middel van deze basisverzekering, zal men naar verwachting minder geneigd zijn om werknemers af te stoten en wellicht relatief meer werknemers in dienst willen aannemen en behouden.
- De werknemer heeft belang bij een duurzaam dienstverband, maar vooral bij werkzekerheid.

- De overheid wil niet dat onverzekerde zzp'ers een bovenmatig beroep op het sociale vangnet doen en wil daarom de verzekeringsgraad van zzp'ers stimuleren.
- De overheid wil duurzame arbeidsrelaties tussen werknemers en werkgevers stimuleren.

Draagvlak

Stichting ZZP Nederland vindt het belangrijk, dat zelfstandige ondernemers zich kunnen uitspreken over de verschillende elementen van het voorstel aangaande deze basisverzekering en heeft daartoe de achterban geraadpleegd. Uit het achterbanonderzoek blijkt overduidelijk, dat zzp'ers als ondernemer hun eigen zaken willen regelen en de vrijheid van ondernemen voor eigen rekening en risico willen blijven koesteren. Over het algemeen heeft men een afkeer van opgelegde verplichtingen, met name als men het eigen belang daarvan niet direct ziet.

Verplichte aansluiting bij de WIA (werknemersverzekering) is dus in het geheel niet aan de orde, van de mogelijkheid tot vrijwillige voortzetting van de WIA na een dienstverband wordt weinig gebruik gemaakt. Deelname aan een basisverzekering voor twee jaar zal slechts voldoende draagvlak vinden, indien daardoor een aantal belangrijke knelpunten met betrekking tot individuele verzekeringen zullen worden opgelost.

Bovendien is de groep zeer divers samengesteld als het gaat om de noodzaak tot afdekking van het inkomensrisico bij arbeidsongeschiktheid. Hoe lager het inkomen, des te lager het inkomensrisico is. Wie niet afhankelijk is van het inkomen als zzp'er omdat het gaat om een bijverdienste of een onbeduidend onderdeel van het gezinsinkomen, ziet niet de noodzaak van verzekeren. Voor wie beschikt over voldoende vermogen als buffer om enige jaren te overbruggen, is dat eveneens het geval. Uit de respons blijkt overigens wel, dat het risicobewustzijn van zzp'ers in de afgelopen periode is toegenomen. Een meerderheid vindt, dat men onvoldoende is verzekerd en wil daarop ook actie ondernemen of heeft daartoe pogingen ondernomen. Doordat men echter is aangewezen op individuele verzekeringsproducten waar men inhoudelijk te weinig grip op denkt te hebben, is er veel koudwatervrees. Daarbij speelt ook het bestaande imago van financiële producten in het algemeen een belemmerende rol.

BENOEMDE KNELPUNTEN INDIVIDUELE VERZEKERINGEN

De door onze achterban benoemde knelpunten, die zij momenteel ervaren of denken te gaan ervaren bij individuele verzekeringen, weerhouden er hen in belangrijke mate van om zich voldoende te verzekeren. De door de AFM vereiste dekking van deze arbeidsongeschiktheidsverzekeringen op individuele basis, gaat veel verder dan de dekking van de WIA. Het gevolg daarvan is een relatief hogere premie. Tegelijkertijd werken verzekeraars met risicoselectie, zodat de hogere risico's relatief meer premie betalen. Over het algemeen stijgt het risico met de leeftijd, zodat de combinatie van leeftijd en risicovolle arbeid leidt tot hoge premies en in veel gevallen ook tot non-acceptatie.

Een basisverzekering voor de duur van twee jaar met een basale uitkering is eerder door een enkele verzekeraar op de markt gebracht en vervolgens door de AFM gewogen en te licht bevonden, omdat men uitgaat van de noodzaak en wenselijkheid van een hogere dekking voor een lange periode.

Het gedrag van verzekeraars inzake uitsluitingen, leeftijdsgrens en non-acceptatie is misschien wel begrijpelijk, maar helpt zzp'ers niet verder en dat is veelal een reden om dan maar niet te verzekeren. De negatieve ervaringen die sommigen hebben met betrekking tot het vaststellen van een uitkering, gaan als een lopend vuurtje en zijn niet bevorderlijk voor het vertrouwen in verzekeraars en tussenpersonen. De grote reserve tegenover een door de overheid verplicht gestelde regeling, die wordt uitgevoerd in de markt, is daar voor een belangrijk deel op terug te voeren. Voor de meesten is bovenal de angst voor beperking van de ondernemersvrijheid het belangrijkste motief om tegen verplichte regelingen te zijn.

VRIJWILLIGE DEELNAME WIA?

De mogelijkheid om de WIA vrijwillig voort te zetten na afloop dienstverband lijkt een voor de hand liggend alternatief, maar is voor het overgrote deel van de zzp'ers niet passend en met name niet in beeld. Deze mogelijkheid is slechts van toepassing op diegenen die kort na afloop van hun dienstverband een aanvraag daartoe doen bij de UWV. In de meeste gevallen heeft men geen kennis van deze mogelijkheid en bij de start van het ondernemerschap is er te weinig prioriteitsgevoel, zodat de aanvraagtermijn meestal verstrijkt, voordat men zich meldt. Bijna de gehele groep van zzp'ers, die onvoldoende verzekerd zijn, is uitgesloten, omdat het niet gaat om vrijwillige deelname, maar om vrijwillige voortzetting, aansluitend op een dienstverband. Vrijwillige deelname aan de WIA, ongeacht arbeidsverleden, zou voor een aanzienlijke groep zzp'ers wellicht aantrekkelijk kunnen zijn. De polisvoorwaarden en de dekking dienen dan wel van de nodige flexibiliteit te worden voorzien, zodat recht wordt gedaan aan de specifieke positie van ondernemer.

VERZEKEREN INKOMENSDEURING BIJ ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Het kabinet wil vermijden, dat zzp'ers doordat ze onvoldoende zijn verzekerd, uiteindelijk een relatief hoger beroep op een bijstandsuitkering moeten doen bij langdurige arbeidsongeschiktheid. ZZP'ers willen als zelfstandig ondernemer het inkomensrisico op hun eigen manier afdekken en hebben daarbij vooral behoefte aan de flexibiliteit, die past bij hun specifieke situatie. Het is evident, dat zelfstandige ondernemers ook bij langdurige arbeidsongeschiktheid niet bij de pakken neerzitten, maar de bakens verzetten, zodat zij ook met gezondheidsbeperkingen hun onderneming op een andere wijze kunnen voortzetten. Een basisverzekering voor een korte periode (bv twee jaar) zou daarbij een welkome overbrugging kunnen vormen. Dat past helemaal in het overheidsbeleid van participatie en re-integratie.

Het risico op volledige uitval blijft altijd onvoorzien aanwezig, maar is beduidend kleiner dan het algemene arbeidsongeschiktheidsrisico en daardoor tegen een relatief lage premie te verzekeren. Een gedifferentieerd aanbod als aanvulling op een basisverzekering zal voor de meeste zzp'ers beter passen bij hun situatie als ondernemer, dan welke generieke regeling ook.

Welbegrepen eigenbelang

Het is voorstelbaar, dat veel zzp'ers zouden willen deelnemen aan een basisregeling, indien de bovengenoemde knelpunten van de individuele (aanvullende) verzekering daardoor grotendeels zouden worden vermeden. Een betaalbare basisverzekering met een nominale basisuitkering voor de duur van twee jaar, zonder uitsluitingen en met volledige acceptatie kan de brug vormen naar aanvullende verzekeringen op vrijwillige basis met een gedifferentieerd aanbod, dat passend is bij de situatie en de positie van zzp'ers. Bij uitvoering daarvan in de markt door verzekeraars, zou de overheid daarvoor een wettelijk kader kunnen scheppen. Vanwege de grote diversiteit van de groep zelfstandigen en hun natuurlijke afkeer van opgelegde verplichtingen zou een opting out of een dispensatiemogelijkheid noodzakelijk zijn om voldoende draagvlak te vinden.

BASISVERZEKERING VOOR WERKENDEN

Arbeidsongeschiktheid is een universeel en onvoorzienbaar risico voor alle werkenden. Dat geeft aanleiding om de mogelijkheden en het draagvlak te onderzoeken voor een algemene basisverzekering arbeidsongeschiktheid met de genoemde kenmerken. De synergie-effecten zijn van belang voor alle actoren op de arbeidsmarkt. Werkgevers kunnen het eigen risico van twee jaar loondoorbetaling afdekken, werknemers blijven langer hun dienstverband behouden, zelfstandige ondernemers hebben een basis die als overbrugging kan dienen en de knelpunten van individueel verzekeren wegneemt en de overheid kan een bovenmatig beroep op het sociale vangnet beperken.

WETTELIJK KADER UITVOERING

Uit de Achterbanraadpleging van Stichting ZZP Nederland blijkt eens te meer, dat er een algemeen verbreid wantrouwen is ontstaan ten aanzien van financiële producten, ook als daar een wettelijk kader voor zou worden ontwikkeld met een generieke verplichting tot deelname. De afwerende houding tegenover verplichtstelling door de overheid is mede ingegeven door de angst dat men dan zou zijn overgeleverd aan marktpartijen zonder ontsnappingsmogelijkheid. Als er geen vertrouwen is, ontstaat er geen draagvlak. Het is aan de overheid om dit vertrouwen te herstellen door een transparant en evenwichtig wettelijk kader te scheppen, waarin de zzp'er als ondernemer tot zijn recht komt.

DE MAATSCHAPPELIJKE ROL VAN VERZEKERAARS

Het door onze achterban uitgesproken wantrouwen in financiële producten, die worden aangeboden in de verzekeringsmarkt, zou door verzekeraars als een bittere pil kunnen worden beschouwd, die men onterecht krijgt toegediend. De positieve keerzijde daarvan is, dat het risicobewustzijn van zzp'ers is toegenomen en dat men blijkbaar toch op zoek is naar risicodeling in een collectief. De toename van het aantal regionale broodfondsen in de afgelopen periode geeft daar blijk van, hoewel dit concept uiteindelijk geen soelaas kan bieden. Het zou de moeite waard zijn om te onderzoeken op welke wijze er beroepscollectieven zouden kunnen worden gevormd, waarin evenwichtige risicodeling zou kunnen leiden tot voldoende dekking tegen een betaalbare prijs.

Een andere ingang zou kunnen worden gevonden, door aansluiting te zoeken bij de bestaande Zorgpolis in een combi-aanbod met preventieve elementen, toegang tot de z.g. pago (periodiek arbeidsgeneeskundig onderzoek) en een inkomensvoorziening bij arbeidsongeschiktheid in een cafetariamodel. De overheid zou daarbij een faciliterende rol kunnen spelen.

Niet over ons, maar met ons

Stichting ZZP Nederland heeft in de afgelopen jaren een informerende en adviserende rol vervuld, maar vooral ook goed geluisterd naar de achterban. De zzp'ers, die de achterban vormen van Stichting ZZP Nederland zijn zich in toenemende mate bewust van het risico op inkomensderving bij arbeidsongeschiktheid. Arbeidsongeschiktheid is een universeel arbeidsrisico, maar door de grote diversiteit in situatie en het feit dat men ondernemer is, acht men verplichte deelname aan een generieke regeling niet passend.

Het instellen van een basisverzekering voor werkenden is voor zzp'ers slechts een optie, indien er ook een opting out mogelijkheid is. Daarmee is er eerder sprake van een voorziening, dan van een verplichting. In onze achterbanraadpleging zijn een aantal voorwaarden geformuleerd, waaraan een dergelijke basisverzekering zou moeten voldoen om draagvlak te genereren voor deelname.

Stichting ZZP Nederland is van harte bereid tot een inhoudelijke inbreng en deelname aan het proces van uitwerking op basis van bovenstaande overwegingen.

Maarten Post
Voorzitter Stichting ZZP Nederland